YEME VE İÇME ÂDÂBI

[Türkçe]

آداب الأكل والشرب

[باللغة التركية]

Te'lif:

Muhammed b. İbrahim et-Tuveycrî

تأليف / محمد بن إبراهيم التويجري

Terceme:

Muhammed Şahin

ترجمة: محمد بن مسلم شاهين

Tetkik: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1429 - 2008

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

- Helâl olan yemekten yemek:

1. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

Y X WV U T S R Q P O N M)

[172:سورة البقرة الآية] ([Z

"Ey îmân edenler! Size verdiğimiz rızıkların temiz ve helâl olanlarından yeyin. Eğer siz, yalnızca Allah'a ibâdet ediyorsanız (gerçekten O'nun emrine teslim olup O'na itaat etmiş ve yalnızca O'na ibâdet edip O'na hiçbir şeyi ortak koşmuyorsanız, kalpleriniz, dilleriniz ve duyu organlarınızla) O'na şükredin."[1]

2. Allah Teâlâ yine şöyle buyurmuştur:

M L K J I H G F E D)

V U T S R Q P O N

[157:سورة الأعراف من الآية] (... Z Y X W

"Yanlarındaki Tevrat ve İncil'de vasıfları yazılı buldukları o ümmî (okuma-yazma bilmeyen) Peygambere tâbi olanlar var ya, işte o Peygamber onlara iyiliği (tevhîdi, Allah'a itaati ve güzel olarak bilinen her şeyi) emreder, onları kötülükten (şirkten, günahtan ve çirkin olarak bilinen her şeyden) yasaklar, onlara (yiyecek ve içeceklerden) güzel ve temiz olan şeyleri helâl, (domuz eti gibi) pis olan şeyleri ise haram kılar."[2]

- Yemeğin üzerine Besmele çekmek ve kendisine yakın olan yerden yemek:

1. Ömer b. Ebî Seleme'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كُنْتُ غُلاماً فِي حَجْرِ رَسُولِ اللهِ ﷺ، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيشُ فِي الصَّحْفَةِ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللهِ ﷺ: «يَا غُلامُ! سَمِّ اللهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ، فَمَا

[1] Bakara Sûresi: 172

[2] A'raf Sûresi: 157

زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَـعْدُ.)) [متفق عليه]

"Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'in terbiye ve himâyesinde yetişen (ergenlik çağına ulaşmamış) küçük bir çocuktum ve (yemekte) elim tabağın her yerinde dolaşırdı. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bana:

- Ey evlât! Besmele çek, sağ elinle ve tabaktan sana yakın olan yerden (önünden) ye, buyurdu. Bu yeme şeklini hiç bırakmadım ve onu kendime âdet haline getirdim."[1]

2. Abdullah b. Mes'ud'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ نَسِيَ أَنْ يَذْكُرَ اللهَ فِي أَوَّلِ طَعَامِهِ، فَلْيَـقُلْ حِينَ يَذْكُرُ: بِاسْـمِ اللهِ فِي أَوَّلِـهِ وَآخِرِهِ، فَإِنَّهُ يَسْتَقْبِلُ طَعَامَهُ جَدِيداً، وَيَـمْنَعُ الْـخَبِيثَ مَا كَانَ يُصِيبُ مِنْهُ.))

[أخرجه ابن حبان وابن السني]

"Kim, yemeğinin başında Allah'ın adını anmayı (Bismillah demeyi) unutursa, hatırladığı zaman: 'Bismillahi fî evvelihî ve âhirihî' (yemeğin başında ve sonunda Bismillah), desin. Böylelikle o, yemeğine yeni başlamış ve yemeğinden yiyen şeytana da engel olmuş olur."[2]

- Sağ elle yemek ve içmek:

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا أَكَـلَ أَحَـدُكُمْ فَلْيَأْكُـلْ بِيَـمِينِـه، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَـشْرَبْ بِيَـمِينِــهِ، فَـإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ.)) [أخرجه مسلم]

"Sizden biriniz, yiyeceği zaman sağ eliyle yesin, içeceği zaman sağ eliyle içsin. Çünkü şeytan sol eliyle yer ve sol eliyle içer."[3]

- Bir şey içerken kabın dışına nefes-alıp vermek:

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî;hadis no:5376.Lafız, Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no:2022.

[2] Hadis sahihtir.İbn-i Hibbân; hadis no: 5213. İbn-i Sünnî; hadis no: 461.Bkz: "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha";hadis no: 198.

[3] Müslim; hadis no: 2020.

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَتَنَفَّسُ فِي الشَّرَابِ ثَلاثاً، وَيَقُولُ: إِنَّهُ أَرْوَى، وَأَبْرَأُ، وَأَمْرَأُ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- (bir kaptan) içerken üç defa nefes alır ve şöyle derdi:

- Çünkü böyle yapmak; susuzluğu daha çok giderir, içerken meydana gelebilecek eziyetten daha uzaktır (veya susuzluk elemini daha çok giderir) ve daha güzel yutulur."[1]

- Başkasına bir şey içirirken nasıl yapmalıdır?

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ أُتِيَ بِلَبَنٍ قَدْ شِيبَ بِمَاءٍ وَعَنْ يَمِينِهِ أَعْرَابِيٌّ، وَعَنْ يَسَارِهِ أَبُو بَكْرٍ، فَشَرِبَ ثُمَّ أَعْطَى الْأَعْرَابِيَّ، وَقَالَ: «الْأَيْمَنُ فَالأَيْمَنُ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e, içerisine kuyu suyu karıştırılmış[2] süt getirildi. Sağında bir bedevî, solunda da Ebu Bekir vardı. Sütten önce kendisi içti, sonra kalanını bedevîye verdi ve şöyle buyurdu:

-Sağ tarafta olana verin, sağdan devam edin (sağ tarafta bulunan daha önce gelir ve daha hak sahibidir)."[3]

- Oturarak içmek sünnettir:

Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ زَجَرَ عَنِ الشُّرْبِ قَائِماً.)) [أخرجه مسلم]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ayakta içmekten nehyetti."[4]

- Ayakta içmenin câiz oluşu:

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:5631.Müslim; hadis no:2028. Lafız,Müslim'e âittir.

[2] Eskiden sıcak ülkelerde yeni sağılan süt sıcak olduğundan dolayı sütü soğutmak için içerisine soğuk su katılırdı.

[3] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî;hadis no: 2352. Müslim; hadis no:2029.Lafız,Müslim'e âittir.

[4] Müslim; hadis no: 2025.

en-Nezzâl b. Sebra'dan rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَتَى عَلِيٌّ ﷺ عَلَى بَابِ الرَّحَبَةِ، فَشَرِبَ قَائِمًا فَقَالَ: إِنَّ نَاسًا يَكْرَهُ أَحَدُهُمْ أَنْ يَشْرَبَ وَهُوَ قَائِمٌ، وَإِنِّي رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ فَعَلَ كَمَا رَأَيْتُمُونِي فَعَلْتُ.))

[أخرجه البخاري]

"Ali -Allah ondan râzı olsun- Rahabe kapısına geldi (Kûfe'de halkın ihtiyacını gidermek için geniş bir alana oturdu). Ardından ayakta su içerek şöyle dedi: Bazı insanlar, ayakta içmeyi çirkin görmektedir.Şüphesiz ben, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i beni yaparken gördüğünüz gibi yaparken (ayakta su içerken) gördüm."[1]

- Altın ve gümüş kaptan yememek ve içmemek:

Huzeyfe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

"Ben, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken işittim:

((لاَ تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلاَ الدِّيبَاجَ، وَلاَ تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلاَ تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا؛ فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا، وَلَنَا فِي الْآخِرَةِ.)) [متفق عليه]

"Hâlis ipek ve brokar (bir yüzü kabartma ipek) elbise giymeyin. Altın ve gümüş kaplarda içmeyin, altın ve gümüş tabaklarda da yemeyin. Çünkü bunlar, dünyada onlar (kâfirler), âhirette ise bizim içindir."[2]

- Yemek nasıl yenir?

1. Ka'b b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ يَأْكُلُ بِثَلاَثِ أَصَابِعَ، وَيَلْعَقُ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يَمْسَحَهَا.))

[أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- üç parmağı ile yemek yer ve elini silmeden önce onu yalardı."[3]

---

[1] Buhârî; hadis no: 5615.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no: 5426. Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 2067.

[3] Müslim; hadis no: 2032.

2. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ كَانَ إِذَا أَكَلَ طَعَاماً لَعِقَ أَصَابِعَهُ الثَّلاَثَ، قَالَ: وَقَالَ: إِذَا سَقَطَتْ لُقْمَةُ أَحَدِكُمْ فَلْيُمِطْ عَنْهَا الْأَذَى وَلْيَأْكُلْهَا، وَلاَ يَدَعْهَا لِلشَّيْطَانِ. وَأَمَرَنَا أَنْ نَسْلُتَ الْقَصْعَةَ، قَالَ: فَإِنَّكُمْ لاَ تَدْرُونَ فِي أَيِّ طَعَامِكُمُ الْبَرَكَةُ.))

[أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yemek yedikten sonra üç parmağını yalardı.

Enes dedi ki: Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Birinizin lokması (elinden) düştüğü zaman, ona bulaşan eziyeti giderip lokmasını yesin ve onu şeytana bırakmasın.

(Enes dedi ki:) Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yemek kabının içini sıyırmamızı (silmemizi) emrederek şöyle buyurdu:

-Zirâ siz, bereketin, yemeğinizin neresinde olduğunu bilmezsiniz."[1]

3. Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ أَنْ يَقْرِنَ الرَّجُلُ بَيْنَ التَّمْرَتَيْنِ حَتَّى يَسْتَأْذِنَ أَصْحَابَهُ.)) [متفق عليه]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, bir kimsenin, (beraber hurma yediği) arkadaşlarından izin almadan iki hurma tanesini birlikte yemesini yasakladı."[2]

4. Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((لِيَأْكُلْ أَحَدُكُمْ بِيَمِينِهِ، وَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، وَلْيَأْخُذْ بِيَمِينِهِ، وَلْيُعْطِ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ، وَيُعْطِي بِشِمَالِهِ، وَيَأْخُذُ بِشِمَالِهِ.)) [أخرجه ابن ماجه]

"Biriniz (yerken) sağ eliyle yesin, (içerken) sağ eliyle içsin, (bir şey

[1] Müslim; hadis no: 2024.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:2455. Müslim; hadis no:2045.Lafız,Müslim'e âittir.

alırken) sağ eliyle alsın, (verirken) sağ eliyle versin. Çünkü şeytan sol eliyle yer, sol eliyle içer, sol eliyle verir ve sol eliyle alır."[1]

- Ne kadar yemek yemelidir?

1. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

(2 1 0 / . , + *) ...)

[سورة الأعراف من الآية: 31]

"(Allah'ın size rızık olarak verdiği helâl şeylerden) yeyin ve için, fakat israf etmeyin; çünkü Allah (yeme ve içmede) israf edenleri asla sevmez."[2]

2. Âişe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((مَا شَبِعَ آلُ مُحَمَّدٍ ﷺ مُنْذُ قَدِمَ الْمَدِينَةَ مِنْ طَعَامِ بُرٍّ ثَلاَثَ لَيَالٍ تِبَاعاً حَتَّى قُبِضَ.)) [متفق عليه]

"Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-, Medine'ye gelişinden vefat etmesine kadar, üç gün üstü üste buğday yemeğinden (yiyerek) doymamıştır."[3]

- Yemekte kusur aramamak:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((مَا عَابَ النَّبِيُّ ﷺ طَعَاماً قَطُّ، إِنِ اشْتَهَاهُ أَكَلَهُ، وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ.)) [متفق عليه]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- (yenmesi mübah olan) bir yemekte hiçbir zaman kusur aramamıştır. Yemek hoşuna gittiği (iştahı çektiği) zaman onu yer, hoşuna gitmediği zaman ise onu bırakırdı (yemezdi)."[4]

- Yemekten çok yememek:

---

[1] Hadis sahihtir.İbn-i Mâce; hadis no: 3266. Bkz: "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha'; hadis no: 1236.

[2] A'râf Sûresi: 31.

[3] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:5416.Müslim; hadis no:2970.Lafız, Müslim'e âittir.

[4] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:5409.Lafız,Buhârî'ye âittir.Müslim; hadis no: 2064.

Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((اَلْكَافِرُ يَأْكُلُ فِي سَبْعَةِ أَمْعَاءٍ، وَالْـمُؤْمِنُ يَأْكُلُ فِي مِعىً وَاحِدٍ.)) [متفق عليه]

"Kâfir, yedi mide ile yer, mü'min ise bir mide ile yer."[1]

- Yemek yedirmenin ve yemeği paylaşmanın fazîleti:

1. Câbir b. Abdullah'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'i şöyle derken işittim:

((طَعَامُ الْوَاحِدِ يَكْفِي الْإِثْنَيْنِ، وَطَعَامُ الْإِثْنَيْنِ يَكْفِي الْأَرْبَعَةَ، وَطَعَامُ الْأَرْبَعَةِ يَكْفِي الثَّمَانِيَةَ.)) [أخرجه مسلم]

"Bir kişinin yemeği, iki kişiye yeter. İki kişinin yemeği, dört kişiye yeter. Dört kişinin yemeği, sekiz kişiye yeter."[2]

2. Abdullah b. Amr'dan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ النَّبِيَّ ﷺ أَيُّ الْإِسْلاَمِ خَيْرٌ؟ قَالَ: تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلاَمَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَعَلَى مَنْ لَمْ تَعْرِفْ.))[متفق عليه]

"Bir adam, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

- İslâm'ın hangi haslet ve amelleri daha hayırlı (ve insanlar için daha faydalı)dır? diye sordu.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Yemek yedirmen, tanıdığın ve tanımadığın (her müslüman)a selâm vermendir."[3]

3. Ebu Eyyub el-Ensârî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِذَا أُتِيَ بِطَعَامٍ أَكَلَ مِنْهُ، وَبَعَثَ بِفَضْلِهِ إِلَيَّ.))

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir.Buhârî; hadis no:5393. Müslim; hadis no:2060.Lafız,Müslim'e âittir.

[2] Müslim; hadis no: 2059.

[3] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 6236.Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 39.

[أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, kendisine bir yemek getirildiği zaman ondan yer, kalanını da bana gönderirdi."[1]

- Yemek yiyen kimsenin, yediği yemeği övmesi:

1. Câbir b. Abdullah'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ سَأَلَ أَهْلَهُ الْأُدُمَ، فَقَالُوا: مَا عِنْدَنَا إِلَّا خَلٌّ. فَدَعَا بِهِ، فَجَعَلَ يَأْكُلُ بِهِ، وَيَقُولُ: نِعْمَ الْأُدُمُ الْخَلُّ، نِعْمَ الْأُدُمُ الْخَلُّ.)) [أخرجه مسلم]

" Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ev halkından ekmekle birlikte yiyecek bir katık istedi. Onlar da:

- Yanımızda sirkeden başka bir şey yok, dediler.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- onu getirmelerini istedi. Sirke gelince onunla yemeye başladı.Hem yiyor, hem de:

-Sirke ne güzel katıktır, sirke ne güzel katıktır, diyordu."[2]

- Bir şey içerken içine üflememek:

Ebu Saîd el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((نَهَى رَسُولُ اللهِ ﷺ عَنِ الشُّرْبِ مِنْ ثُلْمَةِ الْقَدَحِ، وَأَنْ يُنْفَخَ فِي الشَّرَابِ.)) [أخرجه أبو داود والترمذي]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- kadehin kırılan yerinden içilmesini ve içeceğe üfürülmesini yasakladı."[3]

- Bir topluluğa su ikram eden kimse, en son kendisi içer:

Ebu Katâde'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((خَطَبَنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ - وَفِي آخِرِهِ - قَالَ: إِنَّ سَاقِيَ الْقَوْمِ آخِرُهُمْ شُرْباً.)) [أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bize hitap etti. -Hadisin

---

[1] Müslim; hadis no: 2053.

[2] Müslim; hadis no: 2052.

[3] Hadis sahihtir. Ebu Dâvud; hadis no: 3722. Lafız, Ebu Dâvud'a âittir. Tirmizî; hadis no: 39.

sonunda şöyle buyurdu- : Bir topluğa su ikram eden, o topluluğun en son içenidir."[1]

- Yemeği topluca yemek:

Vahşî b. Harb, babasından, o da dedesinden rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ أَصْحَابَ النَّبِيِّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ! إِنَّا نَأْكُلُ وَلَا نَشْبَعُ؟ قَالَ: فَلَعَلَّكُمْ تَفْتَرِقُونَ؟ قَالُوا: نَعَمْ، قَالَ: فَاجْتَمِعُوا عَلَى طَعَامِكُمْ، وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْهِ يُبَارَكْ لَكُمْ فِيهِ.)) [رواه أبو داود وابن ماجه]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in ashâbından bazı kimseler:

-Ey Allah'ın elçisi! Yemek yiyoruz, ama doymuyoruz, dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Yoksa yemeğinizi tek tek mi yiyorsunuz? diye sordu.

Onlar:

- Evet (tek tek yiyoruz), dediler.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Yemeğinizi toplu halde yeyin ve üzerine Allah'ın adını anın (Besmele çekin) ki yemeğinize bereket gelsin."[2]

- Ev sahibinin, kendisinin misâfire ikramda bulunması ve ona hizmet etmesi:

1. Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

(© أَتَىٰكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَٰهِيمَ ٱلْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾ إِذْ دَخَلُوا۟ عَلَيْهِ µ سَلَٰمٌ قَوْمٌ مُّنكَرُونَ ﴿٢٥﴾ فَرَاغَ إِلَىٰٓ أَهْلِهِۦ فَجَآءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾ فَقَرَّبَهُۥٓ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾)

[سورة الذاريات الآيات:24-27]

"(Ey Peygamber!) İbrahim'in ağırlanan misafirlerinin haberi sana geldi mi? (Onlar İbrahim tarafından ağırlanan kıymetli meleklerdi.) Hani onlar onun yanına (evine) girdiklerinde: Sana selâm olsun! dediler. O da: Size de selâm olsun! diye cevap vermişti. Onlara: Siz, tanımadığım

---

[1] Müslim; hadis no: 681.

[2] Hadis hasendir. Ebu Dâvud; hadis no: 3764. Lafız, Ebu Dâvud'a âittir. Sahîh-i Sünen-i Ebî Dâvud; hadis no: 3199. İbn-i Mâce; hadis no: 3286; Sahîh-i Sünen-i İbn-i Mâce; hadis no: 2657.

yabanlarsınız (gariplersiniz), dedi. Onlara yemek getirmek için gizlice âilesinin yanına giderek semiz bir danayı kesip ateşte kızarttıktan sonra getirmiş. Onların önlerine koyup: Yemez misiniz? demişti."[1]

2. Ebu Şureyh el-Ka'bî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَـنْ كَـانَ يُـؤْمِنُ بِـاللهِ وَالْيَـوْمِ الْآخِـرِ فَلْيُكْـرِمْ ضَـيْفَهُ، جَائِزَتُـهُ يَـومٌ وَلَيْلَـةٌ، وَالضِّيَافَةُ ثَلاَثَةُ أَيَّامٍ فَمَـا بَـعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ صَدَقَةٌ، وَلاَ يَـحِلُّ لَـهُ أَنْ يَثْـوِيَ عِنْـدَهُ حَتَّـى يُـحْرِجَهُ.)) [متفق عليه]

"Kim, Allah'a ve âhiret gününe îmân ediyorsa, misâfirine ikramda bulunsun. Misâf're ikram hakkı, bir gün, bir gecedir. Misâfirlik de üç gündür, bundan sonrası ise bir sadakadır. Ev sahibine sıkıntı verinceye kadar misâfirin orada kalması, kendisine helâl olmaz."[2]

- Yemek yerken oturma şekli nasıl olmalıdır?

1. Cuhayfe'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنِّي لاَ آكُلُ مُتَّكِئاً.)) [أخرجه البخاري]

"Ben, (bir yere) yaslanarak yemek yemem."[3]

2. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((رَأَيْتُ النَّبِيَّ ﷺ مُقْعِياً يَأْكُلُ تَـمْراً.)) [أخرجه مسلم]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'i dizlerini dikerek uyluklarının üzerine oturmuş bir halde hurma yerken gördüm."[4]

3. Abdullah b. Busr'dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَهْـدَيْتُ لِلنَّبِـيِّ ﷺ شَـاةً، فَجَثَـا رَسُـولُ اللهِ ﷺ عَـلَى رُكْبَتَيْـهِ يَأْكُـلُ، فَقَـالَ أَعْرَابِيٌّ: مَا هَـذِهِ الْـجِلْسَةُ؟ فَقَـالَ: إِنَّ اللهَ جَعَلَنِي عَبْدًا كَرِيمًـا، وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّـارًا

[1] Zâriyât Sûresi: 24-27.
[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 6135.Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 48.
[3] Buhârî; hadis no: 5398.
[4] Müslim; hadis no: 2044.

عَنِيدًا.)) [أخرجه أبو داود وابن ماجه]

"Ben, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e (pişirilmiş) bir keçi hediye ettim. Bunun üzerine dizlerinin üzerine oturarak onu yemeye başladı.

(Orada bulunan) bir bedevî (hayâtında hiçbir zaman bu kadar yüce bir tevâzû görmemiş olmanın verdiği şaşkınlıkla): Bu nasıl oturuş? dedi.

Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Allah beni, inatçı bir zorba değil, şerefli bir kul olarak yarattı."[1]

- Meşgul olan kimsenin yeme şekli nasıldır?

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أُتِيَ رَسُولُ اللهِ ﷺ بِتَمْرٍ، فَجَعَلَ النَّبِيُّ ﷺ يَقْسِمُهُ وَهُوَ مُحْتَفِزٌ، يَأْكُلُ مِنْهُ أَكْلًا ذَرِيعًا -وَفِي رِوَايَةِ زُهَيْرٍ - أَكْلًا حَثِيثًا.)) [أخرجه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'e bir miktar hurma getirildi. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- aceleyle onu paylaştırmaya başladı.Bu sırada hurmayı hızlı hızlı yiyordu."[2]

- Uykudan önce su kabının ağzını, Allah Teâlâ'nın adını anarak kapatmak:

Câbir'den -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((وَأَغْلِقْ بَابَكَ، وَاذْكُرِ اسْمَ اللهِ، وَأَطْفِئْ مِصْبَاحَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللهِ،وَأَوْكِ سِقَاءَكَ وَاذْكُرِ اسْمَ اللهِ،وَخَمِّرْ إِنَاءَكَ،وَاذْكُرِ اسْمَ اللهِ، وَلَو تَعْرُضُ عَلَيْهِ شَيْئاً.))

[متفق عليه]

"Kapını kapat ve kapatırken de Allah'ın adını an. Kandilini (lambanı) söndür ve söndürürken de Allah'ın adını an. Su kabının ağzını iyice bağla ve bağlarken de Allah'ın adını an.(Yemek) kabının ağzını kapat ve kapatırken de Allah'ın adını an.(Yemek kabının) ağzını

[1] Hadis sahihtir. Ebu Dâvud, hadis no: 3773. İbn-i Mâce, hadis no: 3263.Lafız, Ebu Dâvud'a âittir.

[2] Müslim; hadis no: 2044.

kapatacak bir şey bulamazsan, enlemesine de olsa üzerine (çubuk gibi) bir şey koy."[1]

- Hizmetçi ile beraber yemek:

Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ، فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ فَلْيُنَاوِلْهُ أُكْلَةً أَوْ أُكْلَتَيْنِ أَوْ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ، فَإِنَّهُ وَلِيَ حَرَّهُ وَعِلاَجَهُ.)) [متفق عليه]

"Birinize hizmetçisi yemeğini getirdiği zaman onu yanına (yemeğe) oturtmazsa, ona bir-iki lokma veya bir-iki çiğnem versin. Çünkü (yemeğin) sıcaklığını çekmiş ve pişirme âletlerini o temin etmiştir."[2]

- Yemek hazır olduğunda namazdan önce yenmesi:

Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا وُضِعَ الْعَشَاءُ وَأُقِيمَتِ الصَّلاَةُ، فَابْدَؤُوا بِالْعَشَاءِ.)) [متفق عليه]

"Akşam yemeği sofraya konulduğu zaman, yatsı namazı kılınmaya başlanmışsa, önce akşam yemeğini yeyin."[3]

- Yemek kabından nasıl yemelidir?

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَاماً، فَلاَ يَأْكُلْ مِنْ أَعْلَى الصَّحْفَةِ، وَلَكِنْ لِيَأْكُلْ مِنْ أَسْفَلِهَا، فَإِنَّ الْبَرَكَةَ تَنْزِلُ مِنْ أَعْلاَهَا.)) [أخرجه أبو داود والترمذي]

"Biriniz yemek yiyeceği zaman çanağın ortasından yemesin. Fakat alt tarafından yesin. Çünkü bereket, çanağın ortasından iner."[4]

- Süt içtiği zaman ne yapmalıdır?

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 3280.Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 2012.

[2] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 5460.Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 1663.

[3] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 5463.Lafız,Buhârî'ye âittir. Müslim; hadis no: 557.

[4] Hadis sahihtir.Ebu Dâvud; hadis no: 3772.Lafız, Ebu Dâvud'a âittir.Tirmizî; hadis no: 1805.

Abdullah b. Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ شَرِبَ لَبَنًا، ثُمَّ دَعَا بِمَاءٍ فَتَمَضْمَضَ، وَقَالَ: «إِنَّ لَهُ دَسَمًا.)) [متفق عليه]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- süt içtikten sonra su isteyip (o suyla) ağzını çalkaladı (mazmama yaptı) ve şöyle buyurdu:

- Sütün yağı vardır (süt, yağlı bir besindir)."[1]

- Yemekten sonra ne söylenmelidir?

1. Ebu Umâme'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَفَعَ مَائِدَتَهُ، قَالَ: اَلْحَمْدُ كَثِيراً طَيِّباً مُبَارَكاً فِيهِ غَيْرَ مَكْفِيٍّ وَلاَ مُوَدَّعٍ وَلاَ مُسْتَغْنًى عَنْهُ رَبَّنَا.)) [أخرجه البخاري]

"Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sofrası kaldırdığı zaman şöyle derdi:

- Riyâdan uzak ve bereketi kesilmeyen çok, sonsuz ve terk olunmayan, kendisinden müstağnî olunmayarak yapılan hamd, Rabbimiz Allah'adır."[2]

2. Ebu Eyyub el-Ensârî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((كَانَ رَسُولُ اللهِ ﷺ إِذَا أَكَلَ أَوْ شَرِبَ قَالَ: اَلْحَمْدُ الَّذِي أَطْعَمَ وَسَقَى وَسَوَّغَهُ، وَجَعَلَ لَهُ مَخْرَجاً.)) [أخرجه أبو داود]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- yemek yedikten veya bir şey içtikten sonra şöyle derdi:

- Bunu yediren, içiren, içe sindiren (boğazdan kolayca geçiren) ve (dışarı çıkması için) ona bir çıkış yolu yaratan Allah'a hamdolsun."[3]

3. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

---

[1] Buhârî ve Müslim'in üzerinde ittifak ettikleri hadistir. Buhârî; hadis no: 211.Müslim; hadis no: 358. Lafız, Müslim'e âittir.

[2] Buhârî; hadis no: 5458.

[3] Hadis sahihtir. Ebu Dâvud; hadis no: 3851.

((إِنَّ اللهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيهَا، أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا.)) [أخرجه مسلم]

"Şüphesiz Allah Teâlâ, kulunun bir şey yedikten sonra hamd etmesinden ve bir şey içtikten sonra hamd etmesinden hoşnut olur."[1]

((اَللَّهُمَّ أَطْعَمْتَ وَأَسْقَيْتَ وَأَغْنَيْتَ وَأَقْنَيْتَ وَهَدَيْتَ وَأَحْيَيْتَ، فَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَا أَعْطَيْتَ.)) [أخرجه أحمد]

4. "Allahım! Yedirdin, içirdin, başkalarına muhtaç bırakmadan bol bol verip hoşnut ettirdin, hidâyet ettin ve hayat verdin. Verdiğin bütün nimetlere karşılık hamd, yalnızca sanadır."[2]

- Misâfirin eve giriş ve çıkış vakti

Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

r q p o n m l k j i h g f e)

(…ٔ ~ } | { z y x w v u t s

[سورة الأحزاب الآية:53]

"Ey îmân edenler!Yemeğe izin verilmeden, vaktine de bakmadan Peygamberin evine girmeyin. Fakat dâvet edildiğiniz zaman girin. Yemeği yiyince hemen dağılın, yemekten sonra sohbete dalmayın."[3]

- Misâfirin yemek sahibine yapacağı duâ:

((اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَهُمْ فِي مَا رَزَقْتَهُمْ،وَاغْفِرْ لَهُمْ وَارْحَمْهُمْ.)) [أخرجه مسلم]

1. "Allahım! Kendilerine rızık olarak verdiklerine bereket ver; onları bağışla ve onlara merhamet et."[4]

2. Enes b. Mâlik'ten -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Sa'd b. Ubâde'ye -Allah ondan râzı olsun- geldiğinde Sa'd kendisine bir ekmek parçası ile

[1] Müslim; hadis no: 2734.
[2] Hadis sahihtir. İmam Ahmed; hadis no: 16712.Bkz: "Silsiletu'l-Ehâdîsi's-Sahîha"; hadis no: 71.
[3] Ahzâb Sûresi: 53
[4] Müslim; hadis no: 2042.

zeytinyağı getirdi.Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- yedikten sonra şöyle duâ etti:

((أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ، وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ، وَصَلَّتْ عَلَيكُمُ الْمَلاَئِكَةُ.)) [أخرجه أبو داود وابن ماجه]

"Oruçlular yanınızda iftar etsin, yemeğinizi iyiler yesin ve melekler sizin için Allah'a istiğfarda bulunsun."[1]

- Kendisine su ikram eden veya etmek isteyene yapılan duâ:

((اَللَّهُمَّ أَطْعِمْ مَنْ أَطْعَمَنِي، وَأَسْقِ مَنْ أَسْقَانِي.)) [أخرجه مسلم]

"Allahım! Beni doyuranı sen de doyur, bana içirene de sen de içir."[2]

[1] Hadis sahihtir. Ebu Dâvud; hadis no: 3854.Lafız, Ebu Dâvud'a âittir. İbn-i Mâce; hadis no: 1747.

[2] Müslim; hadis no: 2055.